

“Ik heb er nooit aan getwijfeld”

Wilfried Martens: Vlaming, Belg, Europeaan – Een portret

Mocht ik niet beter weten, ik zou zweren dat Wilfried Martens bezig is met een come-back in de nationale politiek. De oud-premier en huidig voorzitter van de Europese Volkspartij (EVP) dook de afgelopen weken érg vaak op in de media (Villa Politica, De Zevende Dag, Knack,...). In april 2006 kan u in het NTGent het toneelstuk “Martens, een actueel koningsdrama” gaan bekijken en niet toevallig zullen rond die tijd ook zijn memoires verschijnen. Martens is terug ‘hot’.

In mijn herinneringen is Wilfried Martens echter een even onbekende historische figuur als pakweg Leo Tindemans of Paul Vanden Boeynants. Ik moest nog geboren worden toen de frank in 1982 werd gedevalueerd, van de crisis in 1991 herinner ik me niet veel méér dan dat ik een aflevering van *Samson & Gert* moest missen omdat het verkiezingsshow was en België is voor mij altijd een lappendeken met gemeenschappen en gewesten geweest. Door een stom toeval heb ik in 1999 in het Europees Parlement in Brussel wél live de speech kunnen meemaken waarin toenmalig CVP-voorzitter Marc Van

Peel aankondigde dat Wilfried Martens slechts de tweede plaats op de Europese lijst zou krijgen – wat hij zou weigeren. Een bijzonder intensieve snelcursus was dus op zijn zachtst gezegd noodzakelijk voor een gesprek vorige donderdag met de langstregerende Belgische premier ooit.

Martens vertelt in eerste instantie als een schoolmeester over het Generatiepact – de pensioenhervormingsplannen van de huidige regering – en de reactie van de vakbonden. “Het sociaal overleg heeft schitterend gewerkt in de jaren ’60 toen er een economische expansie was, maar het werkt niet in of na een crisisperiode.” Moeilijke verteerbare maatregelen, zoals de devaluatie van de frank in 1982 konden maar doorgevoerd worden dankzij de vakbonden. “Jef Houthuys van de ACV heeft de devaluatie gedoogd en zo een wezenlijke rol gespeeld in de uitvoering van de begeleidende maatregelen”, een duidelijke vingerwijzing naar huidig ACV-voorzitter Luc Cortebeeck die zijn achterban minder goed in de hand lijkt te hebben.

Als hem gevraagd wordt naar zijn eerste ideeën over de federalisering van dit land – hij stelde die reeds in 1962 voor – klaart het gezicht van de Minister van Staat helemaal op. Hij antwoordt energiek: “4 februari 1962 was een cruciale dag. Ik heb er nooit aan getwijfeld dat de ideeën van toen uitgevoerd zouden worden. De meesten wilden toen enkel taalwetten. Zelfs Vlaams-nationalist Lode Claes – toen VU, later Vlaams Blok – zei dat *alleen mensen met een maagzweer voorstander zijn van federalisme*. Ik

was ervan overtuigd dat alleen taalwetten niet zouden volstaan. Pas tien jaar later (in 1972) werd die stelling algemeen aanvaard.” Hij ziet echter niet snel een einde

komen aan de steeds verdergaande bevoegdheidsverdeling, de solidariteit tussen de verschillende deelstaten moet blijven, maar: “Ik weet ook niet waar het zal op uitlopen.”

“Ik denk niet dat de staatshervormingen het gebrek aan contact tussen Vlamingen en Walen en tussen de burgers en de politiek hebben veroorzaakt”. Het gebrek aan nationale media en nationale partijen is voor Martens een héél serieuze handicap, die ook op Europees niveau

bestaat. Het is moeilijk om met drie talen een totaalbeeld te krijgen. “Dit zal overwonnen moeten worden. Er moeten nieuwe partijen komen waarin Vlaams-Waalse contacten bestaan. Dit is een noodzaak”.

Zijn minst aangename ervaring in de politiek was de opgang van het Vlaams Blok. Hoewel hij de benoeming van Paula D’Hondt tot Koninklijk Commissaris voor het Migrantenbeleid in 1989 de beste benoeming ooit noemt, kwam die “zeker te laat. Weinigen waren zich

“Het is onmogelijk om de EU op deze manier te blijven besturen”

toen bewust van het nieuwe politieke probleem. Vlamingen stonden bekend als zeer verdraagzaam”. Het succes van het Vlaams Blok had in Vlaanderen

weinig indruk gemaakt. Het was verrassend genoeg de toenmalige Duitse bondskanselier Helmut Kohl die Martens attent maakte op het gevaar van deze extremistische partij.

Wilfried Martens is en bijzonder subtiel redenaar. Hij heeft zijn vroegere standaardzin – *dat is toch evident hé* – afgeleerd. Tussen de lijnen door durft hij bovendien bijzonder scherp uit te halen. Over troonopvolger prins Filip: “Men neemt risico’s door onze monarchie niet aan

te passen.”

Lees: Filip is niet capabel om koning te worden. Over CD&V – waarnaar hij meermaals verwees als “CVP, euhm, CD&V”, een

schijnbaar opzettelijke verspreking – “Ik ben tegenstander van een confederaal systeem” terwijl het CD&V-programma nog altijd zegt dat het pleit voor een confederaal model. “Aan confederalisme gaat separatisme vooraf. Wie van de CD&V is bereid de verantwoordelijkheid te nemen om Vlaanderen uit te roepen tot een onafhankelijk land?” Over het conflict met Tindemans. “Leo Tindemans is een totaal andere persoonlijkheid dan ikzelf”. Lees: we komen nog altijd niet overeen. Over het belang van charisma in de politiek: “Yves Leterme is een andere vorm dan Freya (Van den Bossche), maar ik denk dat hij langer zal meegaan; enfin, ik hoop het”. Over de Europese Unie: “Het is onmogelijk om een EU met 25 lidstaten op basis van het verdrag van Nice te besturen”. Over voormalig Vlaams minister-president Luc Van den Brande die Marc Verwilghen niet steunde om commissaris voor de rechten van de mens bij de Raad van Europa te worden: “Dit is een parochiaal conflict”.

“De solidariteit tussen de deelstaten moet blijven”

Een kort portret van Wilfried Martens schrijven is een bijna onmogelijke opdracht. Het leven van Wilfried Martens was en is meer dan overvol. Je

kan eindeloos uitweiden over zijn studententijd, het Egmontpact, Poupehan, zijn CVP-voorzitterschap, zijn regeringen en de EVP.

Ik heb me afgelopen weken dan ook vaak afgevraagd hoe dit land er zou uitgezien hebben zonder Martens, die het tenslotte meer dan 20 jaar mee heeft vormgegeven. Geen koning, geen federalisme,... Brussel zou niet het centrum van Europa zijn. België zou waarschijnlijk zelfs niet meer hebben bestaan. Wilfried Martens heeft bewezen dat één individu wel degelijk een verschil kan maken.

Tijs Laurens